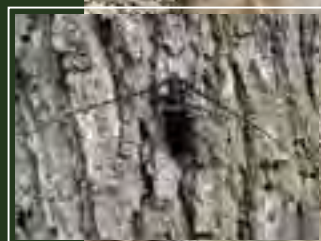
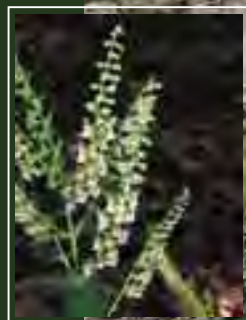

HÔRKY

NATURA 2000

NATURA 2000 je názov sústavy chránených území členských krajín Európskej únie. Hlavným cieľom jej vytvorenia je zachovanie európskeho prírodného bohatstva – najzázračnejších a najohrozenejších biotopov¹ a druhov na území štátov EÚ.

Sústavu NATURA 2000 tvoria **chránené vtáčie územia** vyhlasované s cieľom ochrany vtáctva a **územia európskeho významu** s cieľom ochrany ostatných vzácných a ohrozených rastlinných a živočíšnych druhov a ich biotopov.

O zaradení územia do sústavy NATURA 2000 rozhoduje Európska komisia, ktorá územia vyberá z predložených návrhov jednotlivých členských krajín.

ÚZEMIE EURÓPSKEHO VÝZNAMU HÔRKY

Kyslomilná dúbrava

Identifikačný kód územia: SKUEV0133

Nadmorská výška: 320 – 470 m n. m.

Rozloha: 82,54 ha

Kraj: Nitriansky

Okres: Topoľčany

Katastrálne územie: Kovarce, Nitrianska Streda, Solčany

¹ prírodný životný priestor charakterizovaný určitými vonkajšími podmienkami a súborom v ňom žijúcich organizmov (rastlín a živočíchov)

PRÍRODNÉ POMERY

Územie európskeho významu (ÚEV) Hôrky sa nachádza v území medzi obcami Oponice a Klátová Nová Ves, v západnej časti orografického celku Tribeč, skupine Veľký Tribeč. Sú to tri samostatné lokality – hôrky, Kovarská hôrka, Hrdovická, Solčiansky háj. Geologické podložie tvoria vyvreté horniny (hrubozrnné biotitické kremenné diority) prekryté usadenými horninami (triasové kremence). Kremence vytvárajú výrazné skalné útvary, nazývané kremencové hôrky. Zvetraním kremencov vznikajú kyslé podzolové pôdy, s výrazným zastúpením kremenného skeletu.

Národná prírodná rezervácia Hrdovická

Špecifické geologické a pedologické podmienky dali priestor pre rozšírenie rôznorodých typov biotopov kyslomilných a teplomilných. Stretávajú sa tu rastliny a živočíchy typické pre nižšie pohoria Karpát s teplomilnými rastlinami a živočíchmi nížin panónskej oblasti.

Hôrky sú zalesnené dubovými lesmi, na plytkej pôde nachádzame bizarné zakrpatené kyslomilné dubiny. Kde je pôda veľmi plytká, lesy chýbajú, na takýchto miestach sa bežne vyskytujú vresoviská, teplomilné kroviny a na otvorených skalných stenách štrbinová vegetácia silikátových skalných stien.

Osobitnú zmienku si zasluhuje výskyt rastlinného druhu hrdobarka páchnuca (*Teucrium scorodonia*), ktorý tu má svoju východnú hranicu rozšírenia a inde na Slovensku sa nevyskytuje.

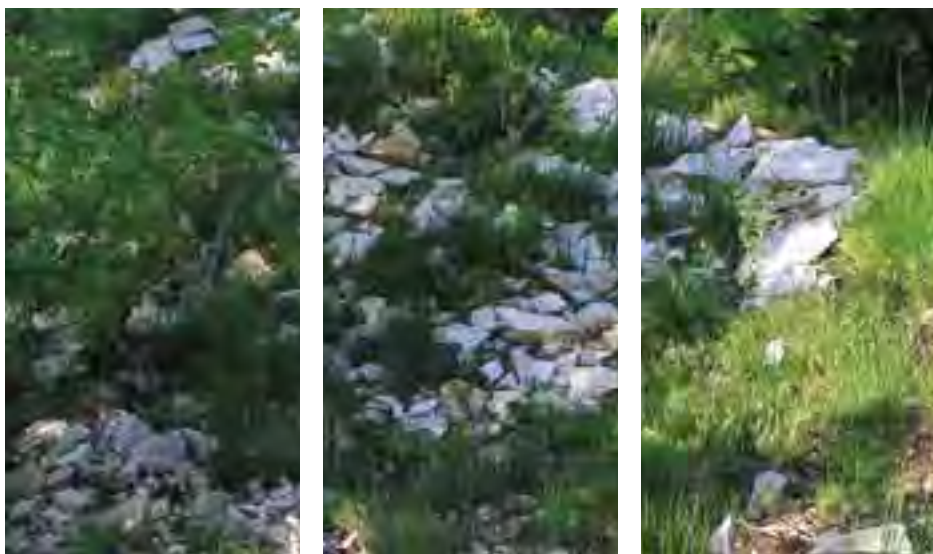

Vresovisko

Rastlinné spoločenstvá plytkých pôd na kremencoch (machy, lišajníky, vres obyčajný)

Z európsky významných druhov živočíchov tu môžeme nájsť: v bučinách severných svahov fuzáča alpského (*Rosalia alpina*), v dubinách fuzáča veľkého (*Cerambyx cerdo*). V bezlesných biotopoch môžeme nájsť jašterice, najkrajšiu jaštericu zelenú (*Lacerta viridis*), ktorej samček je na jar pestro sfarbený, ďalej jaštericu bystrú (*Lacerta agilis*) a jaštericu múrovú (*Podarcis muralis*).

Kremencové suťovisko

Rozvoľnené kyslomilné duby

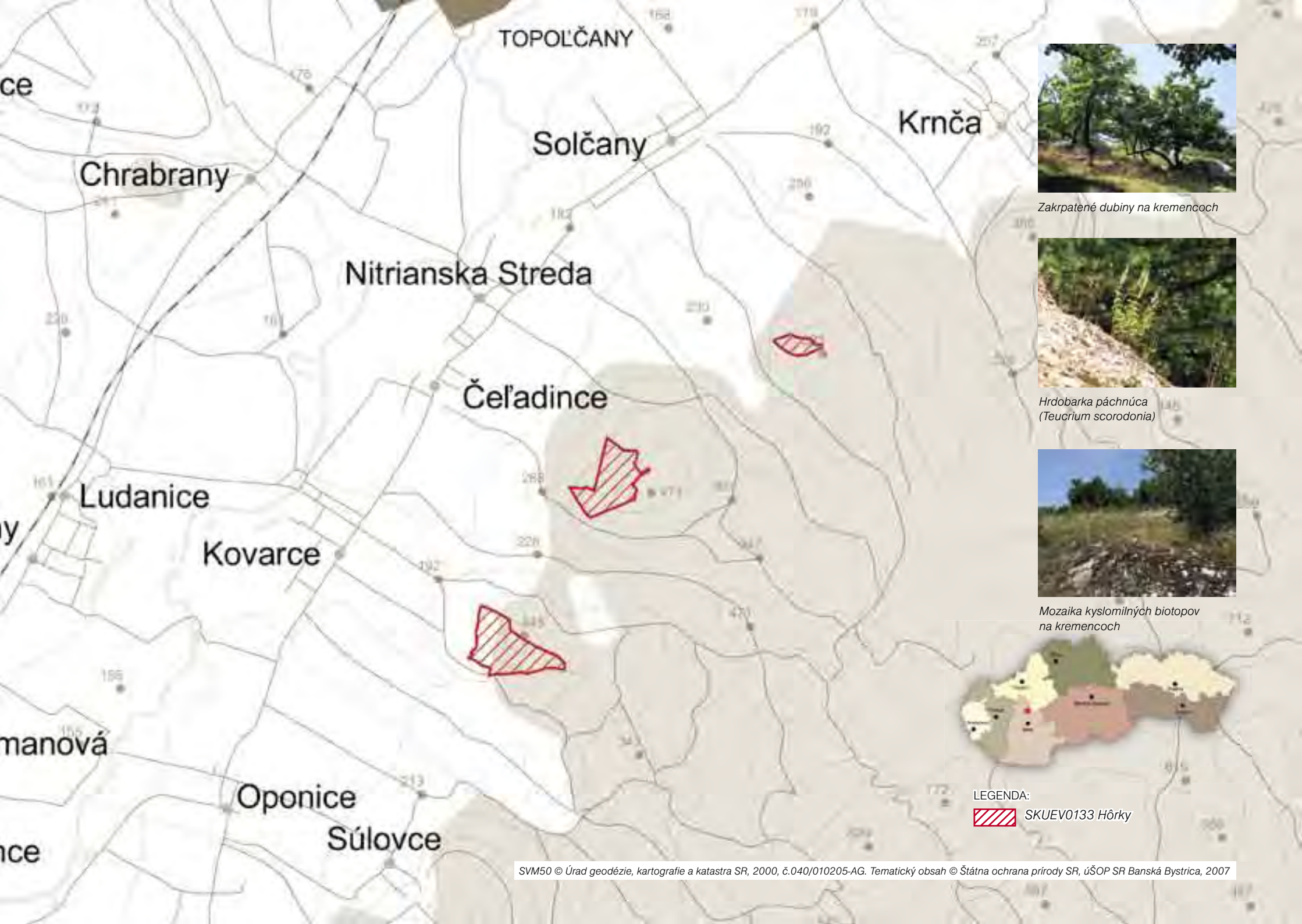
NEGATÍVNE VPLYVY

Ohrozenia, ktoré môžu mať rozhodujúci vplyv na ďalší vývoj a stav biotopov Hôrok majú pôvod v činnosti človeka:

Antropické – vyplývajúce z aktivít človeka. Kremence ako tvrdý stavebný materiál sa ťažia v početných kameňolomoch, na dvoch lokalitách sa v minulosti ťažil kameň – v Solčianskom háji a Kovarskej hôrke. Potenciálne nebezpečenstvo tejto aktivity hrozí stále. Aktuálnym nebezpečenstvom je turistika spojená so zakladaním ohňov, jazda na motorkách a bicykloch po skalách. Významným ohrozením lesných biotopov je pestovanie nepôvodných drevín, hlavne agáta bieleho (*Robinia pseudoacacia*).

Mozaika kyslomilných biotopov na kremencoch

Zakrpatené dubiny na kremencoch

Hrdobarka páchnúca (Teucrium scorodonia)

Mozaika kyslomilných biotopov na kremencoch

LEGENDA:
 SKUEV0133 Hôrky

OCHRANA ÚZEMIA

Potreba zákonnej ochrany jedinečných prírodných hodnôt pred silnejúcim tlakom človeka viedla v júni roku 1985 k vzniku Chránenej krajinskej oblasti Ponitrie, do ktorej patrí aj navrhované územie Hôrky. Územie je tiež prakticky úplne chránené vo forme jednej národnej prírodnej rezervácie (NPR Hrdovická) a dvoch prírodných rezervácií (PR Kovarská hôrka, PR Solčiansky háj).

Každé územie európskeho významu sa po schválení Národného zoznamu navrhovaných ÚEV vládou SR (17. 3. 2004) považuje za chránené územie. Je to štádium tzv. **predbežnej ochrany**, ktorej cieľom je zabezpečiť, aby sa stav európsky významných druhov a biotopov v území nezhoršoval. Toto obdobie môže trvať až 9 rokov, pričom počas prvých 3 rokov je národný zoznam posudzovaný v Európskej komisii a dochádza k definitívnemu výberu územia do sústavy NATURA 2000 a do maximálne ďalších 6 rokov dôjde k vyhláseniu územia. Predbežná ochrana je realizovaná prostredníctvom stupňov ochrany uvedených v národnom zozname. Podrobný zoznam parciel so zaradením k príslušnému stupňu ochrany pre ÚEV Hôrky, ako aj všetky ďalšie informácie o sústave NATURA 2000 na Slovensku nájdete na www.sopsr.sk/natura.

Stupne ochrany. Podľa zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny je územná ochrana na Slovensku diferencovaná podľa stupňov ochrany. Najmenšie obmedzenia v prospech ochrany prírody predstavuje 1. stupeň (platí na celom území SR), najprísnejší je 5. stupeň (o. i. zahŕňa zákaz pohybu mimo vyznačených turistických chodníkov, zberu plodov a rušenia pokoja v záujme prítomných živočíchov a samozrejme vylučuje hospodársku činnosť). V prípade zónovania územia, jednotlivým zónam zodpovedajú príslušné stupne ochrany (zóna A = 5. stupeň, zóna B = 4. stupeň, zóna C = 3. stupeň, zóna D = 2. stupeň. 1. stupeň nemá pridelenú zónu).

Národná prírodná rezervácia Hrdovická

Neoddeliteľnou súčasťou ochrany realizovanej použitím stupňov ochrany je **manažment – starostlivosť o územie**, ktorú chápeme ako činnosť zameranú na zachovanie predmetu ochrany, prípadne zlepšenie stavu biotopov a druhov. Na splnenie tohto cieľa je potrebné využiť aj aktívnu, ale zároveň premyslenú a plánovanú hospodársku činnosť realizovanú prostredníctvom vlastníkov a užívateľov územia. Naším cieľom je uplatňovať diferencovaný spôsob ochrany prírody, pri ktorom sa priaznivý stav územia dosahuje realizáciou hospodárskej činnosti s využitím navrhovaných spôsobov a zásad starostlivosti a v najcennejších častiach územia sa priaznivý stav dosahuje zvýšeným stupňom ochrany s úplným alebo čiastočným obmedzením hospodárskej činnosti.

Porasty vresa obyčajného (*Calluna vulgaris*)

STAROSTLIVOSŤ O ÚZEMIE

Navrhované spôsoby starostlivosti podľa základných typov biotopov vyskytujúcich sa v navrhovanom území:

Lesné biotopy

V prevažnej miere sa vyskytujú pôvodné lesné porasty, ktoré v hrebeňových častiach Hôrok plnia aj významnú pôdochrannú funkciu. Na udržanie ich priaznivého stavu je potrebné:

- minimalizácia hospodárskych zásahov v lesných porastoch existujúcich rezervácií
- maximálne využitie prirodzenej obnovy lesných porastov (uplatňovanie podrastového hospodárskeho spôsobu)
- postupná zmena druhového zloženia lesných porastov v prospech pôvodných druhov drevín
- potláčanie a likvidácia invázných druhov drevín (hlavne agát biely) pred ich prenikaním do porastov s pôvodným drevinovým zložením
- podpora pestrejšieho druhového zloženia a zmiešania pri realizácii obnovy a výchovy porastov
- zvyšovanie ekologickej stability porastov (zmiešanie pestrej druhovej skladby drevín, výšková a hrúbková diferenciácia stromov).

Sformulovaniu programu starostlivosti s navrhovanými opatreniami bude predchádzať ich prerokovanie so zainteresovanými vlastníckymi a užívateľskými subjektami.

ZOZNAM BIOTOPOV EURÓPSKEHO VÝZNAMU V ÚZEMÍ

Typ biotopu	Kód NATURA 2000 (* prioritné biotopy)
Vresoviská a krovinné biotopy mierneho pásma	
Vresoviská	4030
Skalné biotopy a jaskyne	
Nespevnené silikátové skalné sutiny v kolínnom stupni	8150
Silikátové skalné steny a svahy so štrbinovou vegetáciou	8220
Lesné biotopy	
Eurosibírske dubové lesy na spraši a piesku	9110*
Dubovo-hrabové lesy panónske	91G0*
Lipovo-javorové sutinové lesy	9180*

Porasty vresa obyčajného (*Calluna vulgaris*) s vystupujúcimi skalami kremenca

Kyslomilné zakrpatené dubiny

ZOZNAM DRUHOV EURÓPSKEHO VÝZNAMU V ÚZEMÍ

Skupina Slovenský názov	Vedecký názov (* prioritné druhy)
Chrobáky	
fuzáč alpský	* <i>Rosalia alpina</i>
roháč obyčajný	<i>Lucanus cervus</i>

Hrdobarka páchnúca
(*Teucrium scorodonia*)

Fuzáč alpský
(*Rosalia alpina*)

Súboj dvoch samcov roháča obyčajného
(*Lucanus cervus*)

Jašterica zelená
(*Lacerta viridis*)

KONTAKTNÉ ADRESY

ISBN 978-80-89310-08-1

Štátna ochrana prírody SR
Správa CHKO Ponitrie
Samova 3
949 01 Nitra

tel. č./ fax: (037) 6515420/6515209

e-mail: chkopr@sopsr.sk

www.sopsr.sk/natura

Autori fotografií: © Archív CHKO Ponitrie, © H. Rosinová

Tento informačný materiál vydala ŠOP SR v rámci projektu Optimalizácia komunikácie a informovania o chránených územiach zaradených do sústavy Natura 2000, ktorý je spolufinancovaný Európskou úniou.

Foto na obálke:

predná strana – Národná prírodná rezervácia Hrdovická, hrdobarka páchnúca (*Teucrium scorodonia*), lišajníky na kremencoch, fuzáč veľký (*Cerambyx cerdo*)

zadná strana – kyslomilné dubiny

